

Basisschool
De Griffioen

Schoolstraat 45 4841XC Prinsenbeek

Protocol sociale veiligheid

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	2
1. INLEIDING	3
1.1 Belang van een protocol voor sociale veiligheid	3
1.2 Schoolambitie veiligheid en welbevinden	3
1.3 Uitgangspunten	3
1.4 KiVa	3
2 AANPAK	4
2.1.3 KiVa-regels	4
2.1.5. Gouden en Zilveren Weken	5
3. SIGNALERING	6
3.1 Informele signalering	6
3.2 Formele signalering	6
3.2.1 Luistergesprekken	6
3.2.2 KiVa-monitor	6
3.2.3 Monitor sociale veiligheid	7
4. TAKEN/ROLLEN	7
4.1 KiVa-team	7
4.2 Sociale veiligheidscoördinator	7
4.3 Vertrouwenspersoon (intern)	7
4.4 Vertrouwenspersoon (extern/INOS)	7
4.5 Overige interventies	8
4.5.1. IGA (Interne GroepsAnalyse)	8
4.5.2. Gedragsspecialist (extern)	8
4.5.3. Rots & Watertraining (extern)	8
5. ACHTERGRONDINFORMATIE	9
5.1 Wat is pesten?	9
5.2 Rolverdeling bij pesten	9
5.3 Signalen	9

1. INLEIDING

1.1 Belang van een protocol voor sociale veiligheid

Ieder kind heeft recht op een fijne schooltijd. Met behulp van dit protocol laten we zien hoe we er samen een fijne school van maken voor iedereen. Alle regels en afspraken die de school hierover heeft, staan in dit protocol.

1.2 Schoolambitie veiligheid en welbevinden

KBS De Griffioen hanteert een norm van 100% op veiligheid en welbevinden. Deze norm is in de praktijk niet haalbaar, er geeft helaas altijd wel één of een aantal leerlingen aan zich niet fijn te voelen op school. Toch moet 100% altijd het streven zijn! We hanteren geen norm van bijvoorbeeld 95%. We zeggen dan namelijk ook dat we accepteren dat 5% van de kinderen zich niet veilig voelt. Dat willen wij niet uitstralen, 100% moet de norm/het streven zijn!

1.3 Uitgangspunten

- Op onze school mag iedereen zijn wie hij/zij is. Iedereen is uniek en daarom accepteren wij verschillen.
- Wij geloven in de kracht van de groep. Pesten is een groepsproces en pesten wordt bij ons daarom in de groep opgelost.
- Op de Griffioen hebben we er nadrukkelijk voor gekozen om in te steken op de begeleiding en bewustwording van groepsprocessen en groepsvorming. Wij focussen niet alleen op pesters en slachtoffers, maar gaan ervan uit dat de hele groep een rol speelt bij het pesten en bij het voorkomen (preventief) c.q. oplossen (curatief) daarvan.
- Het is belangrijk dat zowel op school als thuis de boodschap wordt gegeven dat pesten niet is toegestaan en dat kinderen die gepest worden op steun kunnen rekenen.
- Hoewel we niet allemaal verantwoordelijk zijn voor het feit dat er wordt gepest, zijn we er wel allemaal (school en thuis) verantwoordelijk voor dat er een eind aan komt. 'Kiva doen we samen'.

1.4 KiVa

Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling hanteren wij KiVa. De afkorting KiVa is afgeleid van de Finse woorden Kiusaamisen Vasainen, dit betekent "tegen pesten". Het woord "kiva" betekent "fijn".

KiVa is een preventief, schoolbreed programma gericht op het versterken van de sociale veiligheid en het tegengaan van pesten op basisscholen. KiVa zet in op positieve groepsvorming en stimuleert de sociale vaardigheden en de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen. Daarmee wordt de sociale veiligheid en het pedagogisch klimaat op school verbeterd. Binnen KiVa ligt de nadruk op de groep als geheel en dus niet op specifieke individuen. Het motto van KiVa luidt dan ook: "Samen maken wij er een fijne school van!"

KiVa heeft interventies op schoolniveau, groepsniveau en individueel niveau. Op schoolniveau streeft KiVa naar een cultuur waarin wederzijdse acceptatie, respectvol en positief gedrag de norm is. Op klassikaal niveau biedt KiVa onder meer ondersteuning voor adequaat klassenmanagement, terwijl op individueel niveau gewerkt wordt aan de sociale vaardigheden en de sociaal-emotionele ontwikkelingen van de leerlingen.

2 AANPAK

Basisschool De Griffioen probeert een veilig sociaal klimaat op school te creëren door pesten te voorkomen (preventief) en tegen pesten op te treden als het zich toch voordoet (curatief).

2.1. Preventieve aanpak

2.1.1. KiVa-lessen

Eén keer in de twee weken wordt een KiVa-les gegeven. Deze lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving. De lessen zullen de ontwikkeling van sociale vaardigheden van kinderen stimuleren die ze nodig hebben om een groepsnorm tegen pesten te kunnen creëren. De lessen uit het KiVa-programma zijn onderverdeeld in tien thema's, zoals gevoelens, iedereen is uniek en herken pesten.

Bij groep 1-2 worden de thema's aangeboden via Rik de Pauw. Iedere 14 dagen staat een verhaal van Rik de Pauw op de planning. De andere week worden de verwerkingsspelen behorende bij het verhaal aangeboden.

Bij groep 3 t/m 8 komen tijdens elk schooljaar alle thema's terug, zodat alle onderwerpen die kunnen bijdragen aan een positief pedagogisch klimaat aan bod zijn gekomen.

2.1.2 Schoolregels

Om er voor te zorgen dat iedereen het fijn heeft op BS De Griffioen hebben we schoolregels geformuleerd:

- *KiVa-regels staan op 1, die gelden voor iedereen.
- *Wees aardig en beleefd, zodat je het goede voorbeeld geeft.
- *Ruim je eigen rommel op, want een nette school is top.
- *Wees zuinig op het materiaal, want het is van ons allemaal.
- *Rustig zijn in de gang, dat weten wij allang.

2.1.3 KiVa-regels

Groepen 1 t/m 4:

- We willen samen een groep zijn want dat is fijn;
- We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij;
- We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal;

- We gaan goed met elkaar om;
- We helpen elkaar;
- We komen voor elkaar op.

Groepen 5 t/m 8:

- We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect;
- We maken er een fijne groep van;
- We praten met elkaar (en gebruiken daarbij ik-taal);
- We willen dat pesten stopt;
- We willen dat ook verborgen pesten stopt;
- We houden er rekening mee dat pesten heel lang pijn doet;
- We zeggen tegen pesters: stop ermee;
- We helpen gepeste kinderen;
- We lossen pesten als een groep op;
- We blijven ons houden aan de KiVa-regels.

In iedere groep hangt een poster met deze KiVa-regels.

2.1.4. Groepsgesprekken

In elke bovenbouwgroep van BS De Griffioen vindt regelmatig een preventief groepsgesprek plaats. Tijdens deze gesprekken wordt de sfeer in de klas besproken. Het groepsgesprek is zowel een terug- als een vooruitblik. Het onderwerp kan ingebracht worden door de leerkracht, maar ook door (een van de) leerlingen.

Wij streven er naar de leerlingen zelf verantwoordelijk te maken voor de sfeer in de groep. Tijdens de groepsgesprekken proberen we te zorgen dat leerlingen zelf met oplossingen en ideeën komen.

2.1.5. Gouden en Zilveren Weken

Aan het begin van het schooljaar besteden we extra aandacht aan de Gouden Weken. Dit zijn de eerste weken waarin de groepsvorming en het bepalen van de groepsnorm centraal staat. Ook wanneer de groep als geheel over is gekomen uit de vorige klas is het belangrijk om hier aandacht aan te besteden.

Na de kerstvakantie beginnen de Zilveren Weken. In deze weken is het belangrijk om nogmaals stil te staan bij de sfeer en de dynamiek in de groep.

2.2 Curatieve aanpak

Ondanks de preventieve aanpak kan het gebeuren dat er problemen ontstaan. Dit zijn zaken die acute aandacht vragen. Er wordt dan overgeschakeld naar curatieve interventies. De situatie wordt geanalyseerd, vervolgens wordt de juiste interventie opgestart.

2.2.1 Curatieve groepsgesprekken

Als zich daadwerkelijk problemen voordoen, kan dit in de groep worden besproken. De leerkracht schat in of de groepssfeer veilig genoeg is om een gezamenlijk gesprek te houden. Niet alle

problemen kunnen in de groep worden besproken. Een groepsgesprek vindt alleen plaats wanneer het “slachtoffer” daarmee instemt.

2.2.2 (Mini)steungroepaanpak

Het KiVa-team kan een steungroep inzetten om een (pest)probleem op te lossen. De steungroep bestaat uit een aantal kinderen uit de klas. Deze kinderen worden gevraagd of zij kunnen helpen bij het oplossen van het probleem. In de steungroep zit ook altijd de pester, hij/zij wordt niet als schuldige aangewezen, maar wordt gestimuleerd om zijn/haar gedrag oplossend in te zetten. De focus van de steungroepaanpak ligt op het feit dat pesten een groepsproces is dat we samen willen oplossen. Voordat de steungroep wordt ingezet wordt eerst gesproken met het pestslachtoffer zelf. Vervolgens wordt het traject aan hem en/of haar uitgelegd. Na een week wordt de aanpak zowel met de leerling als met de steungroep geëvalueerd. De ministeungroep heeft dezelfde aanpak. Er is een verschil. De aanpak wordt na een dag geëvalueerd.

2.2.3 Herstelaanpak

Als het pesten ondanks de gemaakte afspraken toch doorgaat, wordt de herstelaanpak ingezet. Een deel van het KiVa-team gaat in gesprek met de “dader(s)”. Samen wordt een plan van aanpak gemaakt om de situatie op te lossen. Zo wordt een herstelplan opgesteld. Het herstelplan wordt altijd ondertekend door het betreffende kind en de ouders/verzorgers van het kind.

3. SIGNALERING

3.1 Informele signalering

De leerkrachten zijn voortdurend alert op signalen van problemen in de sociaal-emotionele ontwikkeling, zowel binnen in de klas als buiten op het schoolplein. Ook ouders spelen hier een belangrijke rol in. Zij kunnen ook problemen of veranderingen in de sociaal-emotionele ontwikkeling opmerken. Het is belangrijk dat dit gedeeld wordt met school.

3.2 Formele signalering

3.2.1 Luistergesprekken

Aan het begin van elk schooljaar vinden er voor de groepen 3 t/m 7 luistergesprekken plaats. Ouders en leerkrachten bespreken de kindkenmerken van de leerlingen. Ook wordt er besproken hoe de start van het nieuwe schooljaar is ervaren.

3.2.2 KiVa-monitor

Wij gebruiken de KiVa-monitor om zicht te krijgen op de sociale veiligheid in de groep en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. In oktober en mei van elk schooljaar is er een meting. Onze leerlingen vullen dan een digitale vragenlijst in. Aan de hand van de vragenlijst

wordt een rapport gemaakt dat een beeld geeft van het klimaat in de groep. Dit rapport wordt door een van de KiVa-leden besproken met de groepsleerkracht. Op basis van deze informatie ondernemen wij, mocht het nodig zijn, gerichte acties om te zorgen voor een fijnere sfeer.

3.2.3 Monitor sociale veiligheid

Jaarlijks dient er een verantwoording afgelegd te worden aan de Inspectie voor het Onderwijs betreffende de sociale veiligheid op school. Binnen Inos is aan alle scholen gevraagd dit middels de enquête binnen Mijn Vensters te doen. Deze enquête wordt ingevuld door de leerlingen van de groepen 6, 7 en 8.

Het KiVa-team analyseert de uitslag en stelt, indien nodig, verbeterpunten voor.

4. TAKEN/ROLLEN

4.1 KiVa-team

Op BS De Griffioen is een KiVa-team aanwezig. De hoofdtaak van dit KiVa-team is om samen met de leerkrachten de voorkomende problemen en pestgevallen te onderzoeken en op te lossen. Daarnaast is het KiVa-team verantwoordelijk voor de borging van KiVa binnen de school en is dit team voor het personeel het eerste aanspreekpunt omtrent KiVa.

Het KiVa-team bestaat uit:

- *Astrid Husman (sociale veiligheidscoördinator)
- *Paulien Hagendoorn (sociale veiligheidscoördinator)
- *Maud van der List
- *Nancy Giesbergen
- *Anita Donders

4.2 Sociale veiligheidscoördinator

Alle scholen moeten een sociale veiligheidscoördinator/anti-pestcoördinator hebben. Op BS De Griffioen zijn dit Paulien Hagendoorn en Astrid Husman. Zij zijn het aanspreekpunt waar ouders, leerlingen en leerkrachten pestgedrag kunnen melden.

4.3 Vertrouwenspersoon (intern)

Op BS De Griffioen zijn ook 2 vertrouwenspersonen aanwezig. Dit zijn Karin Bon en Geert Wolfs. Bij hen kunnen ouders, leerlingen en leerkrachten terecht voor vertrouwelijke zaken en persoonlijke problemen m.b.t. school.

4.4 Vertrouwenspersoon (extern/INOS)

Voor alle scholen binnen INOS is een extern vertrouwenspersoon beschikbaar voor ouders vanuit de organisatie www.vertrouwenswerk.nl. Deze externe vertrouwenspersoon kan door ouders ingeschakeld worden wanneer er op school bijvoorbeeld sprake is van ernstige klachten, een vorm van machtsmisbruik, seksuele intimidatie, discriminatie, agressie, geweld en/of pesten wat niet door de coördinator sociale veiligheid of de interne vertrouwenspersonen kan worden opgepakt en/of opgelost.

Leerlingen en/of ouders kunnen doorverwezen worden naar deze externe vertrouwenspersoon, maar u kan ook rechtezels zelf contact opnemen. De externe vertrouwenspersoon heeft geheimhoudingsplicht. Dat betekent dat er alleen met uw toestemming aan anderen informatie gegeven mag worden.

De externe vertrouwenspersoon voor INOS is:

Mevr. Jacqueline Klerkx

Tel: 06-22348129

jacquelineklerkx@vertrouwenswerk.nl

4.5 Overige interventies

KBS De Griffioen beschikt ook nog over de mogelijkheid om andere interventies in te zetten. Dit is afhankelijk van de hulpvraag van de leerling en/of groep.

4.5.1. IGA (Interne GroepsAnalyse)

De school beschikt over 2 leerkrachten, die een groepsanalyse uit kunnen voeren. Middels deze analyse wordt o.a. de groepsnorm en de groepsdynamiek in kaart gebracht. Vanuit deze bevindingen worden er adviezen aan de leerkracht gegeven.

4.5.2. Gedragsspecialist (extern)

Bij INOS is Maja Papic werkzaam. Zij is een gedragsspecialist die meedenkt, meekijkt en/of groepslessen verzorgt.

4.5.3. Rots & Watertraining (extern)

Rots en Water is een sociale weerbaarheidstraining. De Rots staat voor weerbaarheid: voor jezelf opkomen, jezelf kunnen verdedigen en in jezelf vertrouwen. Het Water staat voor solidariteit: dat betekent dat je je in kunt leven in andere mensen en dat je je emoties leert reguleren. Tijdens de training leren de kinderen wanneer je een Rots kunt zijn en wanneer Water.

5. ACHTERGRONDINFORMATIE

5.1 Wat is pesten?

Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met herhaaldelijk wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is. Opzettelijk betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een machtsverschil. Pesters zijn sterker dan slachtoffers. Daardoor kunnen slachtoffers zich niet goed verdedigen.

Er zijn verschillende vormen van pesten. Wij onderscheiden:

- Fysiek: slaan, duwen, schoppen;
- Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen;
- Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken;
- Relatieel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden;
- Digitaal pesten: alle vormen van pesten die online plaatsvinden, zoals op Facebook en Whatsapp.

5.2 Rolverdeling bij pesten

In een pestsituatie heeft elk kind een bepaalde rol. De rol geeft aan hoe de kinderen zich op dat moment gedragen. Bij het gebruik van deze rollen is het belangrijk om te weten dat kinderen niet een bepaalde rol hebben, maar zich gedragen op een manier die bij een bepaalde rol past. Welke rol een kind aanneemt kan ook verschillen per situatie.

De verschillende rollen die wij onderscheiden bij pesten zijn:

- Pester: initiatiefnemer van het pesten;
- Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;
- Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;
- Slachtoffer: het gepeste kind;
- Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer;
- Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.

5.3 Signalen

Het is niet makkelijk om pesten vroegtijdig te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dat hoeft niet. Mocht er sprake zijn van één van de onderstaande gedragsveranderingen is het belangrijk alert te zijn. Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk vooral in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een kind gepest wordt. Het kind:

- is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route;

- vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden;
- wil om onduidelijke redenen thuis blijven;
- klaagt (vaak) 's ochtends, wanneer hij of zij naar school moet, dat hij of zij ziek is;
- komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak;
- raakt steeds spullen kwijt;
- raakt vaak zakgeld kwijt, vraagt vaak om geld of steelt het (om aan de pester te geven);
- trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn;
- is angstig en gespannen;
- is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt;
- heeft nachtmerries of huilt zichzelf in slaap;
- heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen;
- is chagrijnig, snel boos of lastig;
- is vaak alleen en brengt geen vriendjes meer mee naar huis;
- weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind pest. Het kind:

- doet op een overdreven manier stoer;
- is tegendraads en opstandig;
- kan zich niet inleven in de gevoelens van een ander;
- roddelt of verspreidt vervelende geruchten;
- is agressief;
- heeft slechte schoolprestaties.